

Ročník XXI.

červen 2012

číslo 6

Verše

Přes štěstí vidění
tak slepý
přes dar slyšení
tak hluchý

Ve větru list v lásce sám
v tenatech pták v dešti zpěv
v růži červ v naději klam
v hrdle pláč v slovech krev

Přes štěstí vidění
tak slepý
přes dar slyšení
tak hluchý

František Halas

Foto: Petr Novotný

Úvodem

Petr z Břeclavi lhal, že jej napadli tři Romové, vytušil, že mu bude uvěřeno. Hned se proti Romům demonstrovalo. Rádi slyšíme, co chceme slyšet. Před deseti lety se Izraelci střetli s teroristy v Džanínu. Padlo 23 Izraelců a 52 Palestinců (38 bylo ozbrojených). V Syrském Húlá bylo zabito 92 lidí (z toho 32 dětí). V prvním případě svět demonstroval proti Izraeli. Proti Syřanům dnes lidé nedemonstrovali.

Už komunisté snižovali význam popravu R. Heydricha. (Sami pak popravili mnoho nevinných). Válka je hrozná, otroctví a zbabělost ještě horší. Jinak hodnotí ztráty hráč šachu, jinak dobrý generál v bitvě, jinak ti, kteří si chtějí zachovat čest. Nevinné oběti nás volají k větší bdělosti nad zlem a ke statečnosti.

Rath byl u mnoha oblíben už kvůli proplácení třicetikorunového poplatku u lékaře. Mnoho lékařů ho kdysi zvolilo za předsedu své komory. Řada politiků byla jeho podvodem prý překvapena. Poslanci by se pouty na jeho ruku ve sněmovně cítili poníženi. Trestnými činy svých členů ne? Bude odsouzen Bém, Janoušek? Senátor ODS Alexandr Novák byl odsouzen (nepravomocně) za přijetí čtyřicetimilionového úplatku. Až po X.... letech byli za zmlácení disidenta Placáka odsouzeni tři estébáci. Co my, budeme spoléhat jen na úřady? Kdy budeme mlčet, kdy jen pos(t)raně nadávat, kdy demonstrovat, kdy přiložíme ruku k dílu, za co nám stojí bojovat? Jsou větší hodnoty než zachování života. Sláva odvážným!

/v

I KNIHY MAJÍ SVÉ OSUDY

Dne 10.5. 1951 jsem nastoupil v Praze do rychlíku na Brno. V kupé mne oslovila dáma v letech: „Kampak, mladíku?“ Jeli jsme sami, a tak jsem vyprávěl svůj příběh: novic Tovaryšstva Ježíšova, právě propuštěný z roční internace. Paní mně nabídla svou navštívenku i pomoc: Dr. Alžběta Birnbaumová, zasloužilá profesorka Univerzity Karlovy, dcera neméně slavného otce. Najednou jsem zjistil, že i v této hrozné době padesátých let se mi (ve jménu Tovaryšstva) otvírají mnohé dveře a množí se noví přátelé. A množily se i knížky s osobním věnováním. Kdysi způsobily hodně radosti. Co s nimi dnes, když je mně už přes osmdesát?

Tento problém se zřejmě nedávno vyřešil u mého známého. Co úspěšný umělec i druhdy nebojácný disident měl také knížky s vě-

nováním autorů. Jak si jich vážil, jak se jimi chlubil! A ejhle, dnes můžete některé z nich koupit za pár korun v antikvariátě. Jak to? Z knihovny je vyhodila „nová láska“, milenka, která vstoupila mezi tyto manžele i mezi jejich přátele. Sic.

Copak knihy, ty nepláčou. Ale děti, ty pláčou...

Jan Rybář

Kdo je moudrý? Ten, kdo nepohrdá něčím ponaučením!

Kdo je silný? Kdo dokáže zvítězit nad svými vášněmi!

Kdo je bohatý? Ten, kdo se spokojí s tím, co má!

Kdo je hodný úcty? Ten, kdo ctí svého bližního!

Ben Zoma

JEŽÍŠ NÁS UČÍ PŘÁTELSTVÍ

„Nevytahuj se jak se modlíš a kolik se postíš.
Co děláš pro porozumění s druhými?
Jak umíš spolupracovat s ostatními?
Jak se stavíš proti pomluvám?
Nakolik se bráníš podezírání druhého?
Koho se zastáváš?
Jak vystupuješ proti zlu? Snad ne jen po straně?
Co nechceš, aby druzí dělali tobě, nedělej jiným.
Měj rád druhé jako sebe sama.“

Pokročilejší zve dál:
„Měj rád druhé jako já mám rád tebe.
Odpouštěj.
Buď tvůrcem pokoje.
Ukazuj svými životními postoji Boží záměr se světem.
Každý člověk je synem nebo dcerou boží -jednej s nimi s úctou.
Pokládej druhého za přednějšího sebe.
Rozpoznávej v pokřtěných moje spolupracovníky, patří - stejně jako ty - mezi mé přátele.
Cos udělal druhému, jako bys prokazoval mně a Otci nebeskému.“

Jestli se Ježíš za nás u Otce přimlouvá, jeho modlitba stačí.
Jeho modlitbě máme stručně přitakat slovem a nešetřit hlavně úsilím o následování Ježíše. Daroval nám svá slova, svou moudrost. Jeho slova tedy máme nosit v sobě (být jimi těhotní) a přivádět je na svět skutky.

Ježíš se pro nás posvěcuje - svým životem nám ukázal, že náš lidský mozek je schopen porozumět Bohu natolik, že s Bohem můžeme spolupracovat. Naše lidské ruce a naše srdce jsou schopny mnohé práce a obětavosti pro druhé.
Ježíš nás vede k rozpoznávání božího pohledu - boží pravdy a jeho postojů.
Přijmeme-li Ježíšovu moudrost za svou - můžeme ji rozdávat.
Tak se nám zaslíbilo, že nás jeho příklad strhává a tak se nám věnuje, že se mu můžeme podobat.
Zasvětil-li se Bůh nám, zasvětime se my jemu?

JAK POROZUMĚT JEŽÍŠOVĚ HOSTINĚ?

Z hospody si někdo přinese „opici“, někdo dokonce doma ukáže, co povečeřel.
Z hádky si někdo přinese domů špatnou náladu nebo krvavé šrámy.
Ze záletu třeba ošklivou nemoc.
Z koncertu, z veselohry, dobrého filmu povznesení, lepší náladu ...
Z Ježíšovy hostiny si můžeme odnést tolik, že máme z čeho obdarovávat

jiné - a nebude nám ubývat.

Hledejme, co nám Ježíš nabízí a co od nás očekává.
Zda má opravdu potřebu se nás dotýkat, obdarovávat nás, zvat nás k niternému setkání, k proměně na úroveň svobodných lidí z královského rodu.
Všimějme si, zda z boho-služby odcházíme jiní, než jací jsem přišli.
Jestli jsme se nechali Ježíšem obsloužit, obdarovat.
Snažme si odnést Ježíšovu blízkost co nejdále a uchovat si ji co nejdéle.

Vyjdeme z našich zkušeností, z krásných setkání s krásou a s nejbližšími. Z pocitů, kdy si přejeme, aby ta blažená chvíle porozumění a bytostného setkání neskončila.
Pozorujme. Odvozujme. Naslouchejme. Přemýšlejme.
Ježíš je nejlepší psycholog, pedagog, dramatik, umělec, rituálník. Mluví srozumitelně: naši řeči, používá naše prostředky - nám důvěrně známé, naše gesta, řeč našeho stolování.

Při příchodu na bohoslužbu poklekáme. Proč ale poklekáme při odchodu? Copak odcházím sám? Nevede si mě Ježíš, jako vede z nich nevěstu od oltáře?
Čemu věříme nebo nevěříme?
Apoštolové zažili s Ježíšem uchvatné přátelství, které je krok za krokem proměňovalo. Za pár let byli jinými lidmi než před setkáním s Ježíšem.
Ježíš nám nabízí stejné dary jako apoštolům. Na nikom z nás nešetří. /v

František Mazáč

Kouř vlaků dívá se, jak padá krůpěj rosy
na vrásky baráků a unavených čel.
Tiše se otáčí, jak by se ohlížel,
jak by se ohlížel a hledal ještě cosi.

Ivan Blatný

JEN SE PTÁM ...

Reklama je v novém „náboženství“ - médiích - jakýmsi naruby obráceným zpovědním zrcadlem: máš = žiješ, nemáš = nežiješ. Tohle reklamní zrcadlo jistě znáte z TV: Děti mají sbírat účtenky z obchodů. Čím víc jich nasbírají a nejdlejšího hada z nich slepí, zvítězí a cenu vyhrají... Místo aby sbíraly známky nebo aspoň céčka (kde jsou ty časy), páchají děti hon na rodiče. Nakupujte a hromadte účty, čím víc, tím lépe. Čím větší spotřeba, tím lépe pro byznys, banky i stát. Mají co přihospodařovat.

Ale co my? A co děti? Už dávno se nepředhánějí ve známkách na vysvědčení - proč taky, vždyť i vysokoškolský diplom lze koupit. ~~Předhánějí se ve značkovém oblečení i mobilních.~~ Kdo je nemá, je z kolektivu vyřazen či přímo šikanován. Učíme je „mít“ věci, než „být“ třeba vzdělaný...

Když na to my, rodiče, nemáme, hned další reklama je ku pomoci. Dvě „profláknuté“ tváře, ochotně nabízející z obrazovky půjčku na cokoliv, sedí v parku na lavičce a pozorují děti, které si hrají na tatínka a na maminku. Holčička vyčítavým tónem odposlechnutým doma říká chlapečkovi cosi o tom, co potřebují a nemají, a ty jen slibuješ atd., atd.. Její maminka přiskočí, nejspíš proto, aby jí děvčátko nedělalo ostudu. V tu ránu ochotně vstanou z lavičky i „andělé“ spásných půjček a decentně mamince nabídnou vizitku s kontaktem: máte-li problém, my ho hravě vyřešíme.

Ano, už i děti zneužíváme v byznysu. Nejen nenápadně u pokladen supermarketů, ale už bezostyšně ve velkém, s bankami, půjčkami. Sexuální zneužívání dětí je hnusné a vysoce trestné. Co zneužívání dětí v byznysu?

Jakpak je to u vás doma? Jen se ptám a nabízím zpovědní zrcadlo. Odpovědět si musíte sami.

Jana Šilerová,
biskupka

P. František Karel (správce letohradské farnosti v letech 1965-71) k výzdobě mistrovického kostela pozval pardubického ak. malíře Vojmíra Vokolka.

P. Petr Ducháček později říkával: „Nejpříjemněji se mi slouží v Mistrovicích...“

Přetiskujeme článek Martina C. Putny:

ŠTĚTKY PRYČ OD VOJMÍRA!

Dílo Bohuslava Reynka, literární i výtvarné, dočkalo se své slávy. Avšak jiná díla, srovnatelná s Reynkovým co do duchovní síly, dál přežívají na okraji pozornosti. A jedno právě v těchto letech postupně zaniká. Dílo Vojmíra Vokolka stejně dvoudomé jako Reynkovo. Literární část, to jsou orální básně, autorem samým skandované a rytmičtými údery hole doprovázené poemty. Výtvarná část, to jsou oleje, grafiky, plastiky ze dřeva i kovu a kostelní fresky. Všechny ty věci jsou proklatě, nezastřeně, nestydatě křesťanské, biblické, liturgické. Jenže JINAK. Jsou jiné, protože jdou od šedesátých let přesně opačným směrem než hlavní proud římskokatolické církve. Církev prošla v šedesátých letech na koncilu obnovou a ořesením – a pak se pozvolna vydala zpátky do pevnosti restauračních struktur. Kdežto Vojmír Vokolek i dál žil naději na církev komunitní, demokratickou, sociální, biblickou, vycházející vstříč bolestem a nadějím všech. A že to nešlo v církvi skutečně, vtěloval tu naději do svého díla. Mimo jiné do fresek, které v letech tuhé normalizace maloval na stěny kostelíků.

Ne, Vokolkovy fresky se nelíbily ani tehdy. Ne, nelíbí se ani dnes. Na různých místech jsou ohrožovány zanedbáním nebo dokonce jakousi instinktivní nenávisť. Ve hřbitovní kapli v Borku nechal polský kněz nedávno fresky zabilít. Co by se muselo stát, aby se to změnilo? Stačilo by, aby se našel jeden dostatečně osvícený i energický i vlivný církevní činitel? Musel by být soubor fresek prohlášen státem za kulturní památku? Musel by se Vojmír stát posmrtně celebritou, jako se jí stal Reynek? Občas se totiž zdá, že lidé tohoto světa, ale i lidé této církve, už ve skutečnosti nevěří v nic – jen v celebrity.

Martin C. Putna, LN 31.3. 2012

GÖRINGŮV BRATR ZACHRAŇOVAL ŽIDY ZE ŠKODOVKY

Byl pravým opakem svého bratra. Zatímco důvěrník Adolfa Hitlera, uřvaný zakladatel gestapa a velitel Luftwaffe Hermann Göring zbožňoval armádu a nacistické sjezdy, Albert měl rád soukromí, zajímal se o umění a před třetí říši raději utekl do Vídně.

V Německu na konci května vyjde kniha australského spisovatele Williama Hastingsa Burkeho, jenž strávil tři roky prohledáváním archivů a zpovídaním svědků, aby popsal málo známý příběh člověka, jemuž se stalo rodinné jméno osudným.

„Myšlenka, že tohle monstrum, o kterém

jsme se učili v hodinách dějepisu, mělo za bratra Oskara Schindlera, mi přišla naprosto neuvěřitelná,“ citoval autora německý týdeník Spiegel.

Albert Göring vystudoval strojní inženýrství. Do nacistické strany nikdy nevstoupil. V roce 1928 se odstěhoval do Rakouska, kde pracoval jako manažer prodeje pro společnost vyrábějící bojler. Za krátký čas získal rakouské občanství.

Po anšlusu se rozhodl pomáhat. Jedním z prvních, koho vysvobodil z rukou gestapa, byl prezident největšího filmového studia v Rakousku Oskar Pilzer. Stejně jako v ostatních případech, i zde Göringovy činy dosvědčily příbuzní zachráněných.

„Můj muž byl spolu se synem z prvního manželství perzekuován na podzim roku 1939. Pan Göring zajistil, aby neskončili v koncentračním táboře. Místo toho byli deportováni.“ Kdykoliv Göringa nacisté zatklí, stačilo, aby se jim představil.

Když se po válce Američanům dobrovolně přihlásil, měli vyšetřovatelé potíže příběhu bratra jednoho z nejmocnějších mužů nacistického Německa uvěřit. Opravdu byl členem odboje a pomáhal desítkám lidí v získávání peněz a falešných dokumentů, díky nimž pak mohli vycestovat z Evropy pryč?

„Albert nám vyprávěl fascinující příběh, ale měli jsme problém ho pochopit,“ vzpomínal po válce překladatel Richard Sonnenfeldt.

Göring tedy sepsal na kus papíru 34 jmen. Seznam nazval jednoduše: „Lidé, kvůli kterým jsem riskoval.“ Právě číslovkou 34 nazval Burke svoji knihu. V Německu vyjde pod názvem „Hermannův bratr: Kdo byl Albert Göring?“

Na konci roku 1939 začal Göring pracovat pro brněnskou Škodovku. Českému odboji předával informace o strategických nacistických cílech, které pak podzemí posílalo do Londýna a Moskvy, píše Spiegel.

Asi nejodvážnější akci podnikl v roce 1944 v Terezíně. „Naplnil nákladňák vězni s tím, že je potřebuje pro práci ve Škodovce. Velitel tábora souhlasil, protože to po něm chtěl Albert Göring. Auto je pak odvezlo do lesa, kde

všechny propustil,“ vzpomínal Jacques Benbassat, syn tehdejšího Göringova společníka. Šéf pražského SS-Obergruppenführer Karl Hermann Frank o jednání nedotknutelného Göringa mladšího věděl. Považoval ho za „defetistu nejhoršího ražení“. Dokonce ho měl v plánu zatknout.

Na konci války se znovu vrátil do Rakouska. Hvězdná nacistická dráha bratra Hermanna postupně uvadala a on už se nemohl na slavné přijetí vymlouvat. Američané ho posléze vydali do Československa, kde byl souzen pro podezření z válečných zločinů. Desítky zaměstnanců Škodových závodů ale svědčily v jeho prospěch, a tak byl propuštěn.

Dožil na mnichovském předměstí v částečné chudobě. Zemřel v r. 1966. Práci nemohl sehnat právě kvůli přijetí, které ostatním - i jemu samotnému - tolikrát zachránilo život, uzavírá Spiegel.

Syn Reinharda Heydricha o svém otci

„Jako chlapec jsem na svého otce vzpomínal jenom hezky. Vybavovaly se mi totiž láskyplné okamžiky, jež s námi strávil.

V průběhu dalších let jsem se naučil přísně rozlišovat mezi mým otcem coby soukromou a oficiální osobou.“

„Matka otcovu činnost v protektorátu vnímala jako pozitivní úkol. Na tom se patrně za jejího života nic nezměnilo.“

„Když sleduji politické dění ve světě, mám dojem, že se lidstvo ze zločinů třetí říše bohužel poučilo jen málo.“

Heider Heydrich, 2011

Synovec Reinharda Heydricha o svém strýci

„Když se vypořádám s minulostí, bude to znamenat, že se mnou něco není v pořádku, protože pocit odpovědnosti za takové dědičné zatížení se nikdy nemůže vytratit.“

„Když obyčejní lidé jako můj otec nebo strýc páchali takové činy, nedopouštěl bych se jich také, kdybych žil tenkrát? Někdy s hrůzou myslím na to, co by se ze mě stalo, kdyby se Třetí říše nezhroutila.“

Peter Thomas Heydrich, 1992

Žádný zákon, žádné dobré mravy!
Žádné dobré mravy, žádný zákon!
Žádná moudrost, žádné náboženství!
Žádné náboženství, žádná moudrost!
Žádné vědomosti, žádný rozum!
Žádný rozum, žádné vědomosti!
Není-li chleba, není studia! Není-li studia, není chleba.
Mudrci posilují mír ve světě.

Eleazar ben Azarja

Kráva chce spíše kojit, než chce tele sát.
Akiva

Představuju si, jak je nešťastný. Ale způsobil si to sám, a já jsem to u něho nečekal.

Když člověku chybí zrak nebo sluch, je to neštěstí, na jaké si zvykne, naučí se s ním žít a lidé okolo něho také. Když spadne a zlomí si nohu, můžeme ho litovat a přát mu uzdravení, což se potom opravdu stane.

Davidovi postihlo větší neštěstí: zlomil se. A už nikdy nebude zdravý. Neštěstí je mu souzeno na doživotí; může si je zkrátit...! Já bych se nedivil.

Byl mi vždycky protivný jako vám: arogantním chováním, způsobem řeči i tím, co říkal. Sledoval jsem jeho bezohledný postup v politice a jeho záporné rysy překrývaly možné lepší, jaké jistě také musel mít. Zajímavá a matoucí byla jeho činnost a chování v obci Hostivice, kde byl prospěšný. Samozřejmě i to bylo sobecké: on rozšířil své ego, aby zvětšil svůj význam a moc.

Bohatí lidé opravdu mohou něčemu pomáhat, něco vybudovat, čímž uspokojují své svědomí, a my jim děkujeme za ten most nebo tu akademii. Četl jsem kdesi, že společnost, která nemá bohaté lidi, je celá chudobná. Ale v tomto případě, kdy David něco dobrého někomu udělal, měl by mu každý říct: „Od tebe nechci.“ I ty Hostivice, které ho znaly víc než my.

Ačkoliv jsem tedy byl proti Davidovi, čekal jsem u něho jakousi ctnost: že je poctivý, nekradl by a nepodváděl. Přirovnám to k partě kluků, kde jeden je hrubý, sobecký, ale jedná otevřeně, protože jeho síla mu dovoluje udržet si jinak čest. Nebude se v noci plazit přes plot někam, kam se může ve dne vevalit brankou. A tu za jeho chování odpovídá okolní společnost: rodiče, učitelé, kamarádi, ženy. Je-li pravda to, z čeho je viněn, on zradil sebe. Měl by se teď velice divit, protože toto od sebe nečekal, to nedělal, nebylo mu toho zapotřebí. Zklamal i mne! Myslel jsem si, že je to poctivý sobec a surovec. Jeho výpověď, že byl podveden - peníze místo vína - připadá mi tak nesourodá s ostatní jeho povahou, že bych byl rád, kdyby se to ukázalo pravdou. Jsem jaksi náchylný uvěřit mu, kdybych znal odpověď na otázku, kdo mu to měl tak podstrčit.

Celá Davidova mravní postava je výsledkem výchovy. Nevíme: jací byli jeho rodiče, jaké měl dětství, a co ženy? On měl správně už od dětství narážet na odpor, nesouhlas. On se žádnými volbami neměl dostat do funkce, kde by směl být takovýto! On takovýto není až dnes. A jestli si politická strana myslela, že jím jako železným pluhem může orat pole, jehož úroda bude její, měla by stát před soudem také.

Je ve vězení. Zatím, jak se zdá, necítí se poražen ani ponížěn. Cítí se jen jako před další překážkou. Ale ta nálada ho přejde: v samotě, v dlouhé samotě a nečinnosti musí se mu z tělesné hloubky proklubávat strach, klíčit duševní otázky. A hrůza: co se mi to stalo?

Ludvík Vaculík, LN 22.5.2012

Útok na Reinharda Heydricha, jednoho z nejvýše postavených nacistů a organizátora holocaustu, byl zcela ojedinělým činem v kontextu celé Evropy. Podívejme se na něj příběhem Vladimíra Petřka, pravoslavného kněze, který po této události spolu se svými spolubratry ukrýval v kostele sv. Cyrila a Metoděje sedm parašutistů...

Josef a Marie Petřkovi žili se svými deseti dětmi (Marie nar. 1905, Vladimír 1908, Milada 1911, Jaroslav 1912, Jiřina 1914, Emil 1915, Miroslav 1917, Věra 1920, Zdena 1921, Květa 1923) na Hané. Své potomky vedli k národní hrdosti, zodpovědnosti, svobodě ducha a mezilidské solidaritě. Otec byl učitel a dlouholetý Sokol, takže své děti vychovával důrazem na kázeň a vzdělání: „Je-

ho poučení byla obyčejně krátká, ale jadrná, jako děti jsme k němu cítili veliký respekt. Dnes je nám jasné, jak dobrým byl otcem,“ vzpomíná jeho dcera Jiřina a dodává: „zcela jistě jsme měli všichni tatínkovu bojovnost, ale byla to maminka, jež nám dala věnem tu nejčistší touhu po poznání pravdy a snahu po naplnění nejvyšších ideálů ducha.“ Jejich rodina určitě nežila v nadbytku, ale vzpomínají na krásné dětství: „Té pohody a legrace co jsme doma zažili! To bylo také díky tomu, že nás bylo tolik sourozenců. Sedávali jsme spolu pohromadě a povíдали si o všem možném. Všechny nás bavila literatura a ta byla také častým námětem našich hovorů. Bývala jsem ve škole většinou první, kdo znal nejnověji vydanou beletrii a poezii,“ uvádí Zdena Petřková. O svém bratru Vladimírovi říká: „Vladík již jako odrostlý kluk přistupoval k nejmladším sourozencům a vůbec ostatním výrazně mladším dětem se zodpovědností, trpělivostí a pozorností u chlapců jeho věku zcela neobvyklou. On byl ale vůbec celkově k lidem velmi srdečný, uctivý a vldný.“

Vladimír se narodil v Hodolanech u Olomouce a brzy se u něj začal projevovat zájem o literaturu a talent ke studiu cizích jazyků. Zřejmě už ve školním věku si rodiče všimli jeho živého náboženského přesvědčení. Tato skutečnost a sympatie manželů Josefa a Marie Petřkových k Jugoslávii přivedly Vladimíra v roce 1923 do Jugoslávie ke studiu teologie. Po 10 letech byl povolán k povinné vojenské službě do Československé armády. Vladimír se z Jugoslávie vrátil s vynikajícím teologickým, filozofickým a literárním vzděláním, uměl více než deset jazyků. To vše mu pomohlo zformulovat si své vlastní vyznané postoje k světu a životu. Sám o tom píše: „K svým názorům jsem se dopracovával dosti těžce. Od dětství jsem byl z domu pryč. Řadu let jsem žil bez jakékoliv opory a dozoru. Člověk odvykl sentimentalitám, ztvrdl předně vůči sobě. Bylo to nesnadné odhodit romantické národní citění, lehkomyšlnost povrchního materialistického pohledu na svět, zabezpečit své přesvědčení v první řadě rozumově a učiniti je i citovým prvem mé osobnosti.“

Vladimír Petřek spatřoval svoji budoucnost v povolání pravoslavného kněze. Velikou duchovní, lidskou i intelektuální autoritou byl pro něho biskup České pravoslavné církve, otec Gorazd. S ním vedl řadu duchovních i přátelských rozprav. Petřek byl ustanoven kaplanem při chrámu sv. Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici. Dříve než mohl být vysvěcen na kněze, musel se podle kánonu pravoslavné církve rozhodnout, zda chce žít v manželství nebo se stát celibátním knězem. Po přijetí svěcení by se už ženit nemohl.

V létě 1932 se seznámil s Jiřinou Reinlovou, studentkou dívčí sociální školy v Brně. Jiřina byla vychovávána v majetné rodině a v sekulární humanistickém duchu obvyklém pro tehdejší českou společnost. Vladimír byl naproti tomu zvyklý na skromné poměry a náboženství pro něj bylo zásadní životní hodnotou. Jeho úvahy o Bohu, duchovní zápasy a potřeba náboženského hledání pravdy byly zřejmě Jiřině sotva pochopitelné. Vladimír byl svou milou silně zaujat, ale dříve, než mohli mít oba čas v klidu svobodně zvážít, zda vkročit společně do života nebo se rozejít, začali být okolnostmi nuceni k rychlému rozhodování. Pravoslavná církev potřebovala naléhavě další kněze. Proto byl Vladimír vyzván biskupem Gorazdem, aby přijal kněžské svěcení v době co možná nejkratší. Po vnitřních zápasech a s těžkým srdcem se nakonec Vladimír rozhodl vztah s Jiřinou Reinlovou ukončit. Jeho snoubenka ale na to reagovala velkou lítostí, což Vladimíra velmi zasáhlo, takže propadl sebeobviňování a nakonec vzal své rozhodnutí zpět. Sňatek uzavřeli 7.12.1934 v Olomouci a 16.12.1934 přijal Vladimír kněžské svěcení. Nadcházející rok patřil k těm nejšťastnějším v jeho životě, narodila se jim také dcera Jiřina. Brzy se ale začaly projevovat jejich rozdílné povahy i rozdílné pohledy na život, které vyústily

v rozvod r. 1937. Ačkoliv rozvod nesl Vladimír velmi těžce, tehdy ještě nemohl tušit, před jakou hrůzou rozpad manželství zachránil jeho ženu i dceru.

Život v Praze

Vladimír Petřek s Aloisem Čiklem byli pracovními dosti vytíženými kněžími. V Praze byla v 30. letech početná pravoslavná náboženská obec a mladý temperamentní Petřek si rychle získával nové přátele. Jeho zbožnost a hluboká osobní spiritualita nebyly na překážku jeho veselé povaze a schopnosti mít radost ze života: „*Je dobré býti vždy tak trochu nevázným*“, tato zásada formovala celý jeho život.

V první polovině 30. let vnímal Petřek chudobu a nezaměstnanost mnoha lidí jako naléhavější hrozbu, než pozvolná se formující nacistický režim v Německu. „*V naší indiferentní, liberalistické, povrchní a papouškování společnosti, nemající pevných myšlenkových a náboženských kořenů, zmítané hububukem prázdných hesel a nabubřených floskulí, úplně tupě se přehlíží nesporný sociologický fakt, že jen pevná a opravdová náboženská je předpokladem mravního a vůbec všeho pokroku a zušlechtění života, že není druhého léku pro těžké choroby lidstva a opak značí jen násilné přehánění, vysilování všeho, rozvrat a zmar*“, napsal v dopise Jiřině Reinlové. Konzistentnost Petřkova myšlení nebyla u jeho současníků samozřejmostí, kupodivu ani mezi duchovními. O tom svědčí hromadný příklon německých katolických kněží i protestantských pastorů k německému nacionálnímu socialismu po Hitlerově uchopení moci v Německu a ve druhé polovině 40. let zase ochota některých českých duchovních spolupracovat s komunistickým režimem. Věcný a dobře promyšlený byl i Vladimírův postoj k různým nekřesťanským filozofiím a dálněvyhodným duchovním směrům. Již ve 30. letech bylo amatérské rozumování o buddhismu a nekřesťanských filozofiích módní záležitostí, zejména mezi znuděnými a vnitřně zmatenými lidmi ze středostavovské městské společnosti. Ve svých úvahách zdůrazňoval, že žádné z náboženských a filozofických směrů, které nabízejí odpověď na otázku, „co je člověk?“ nevedou člověka k vědomí individuální mravní a etické odpovědnosti tak jako křesťanství. „*A co je to celá víra jestli ne vědomí, prožitá a pocíťovaná zodpovědnost, že já, ty, všichni, jsme vždy a také teď, právě na tomto místě neúprosně povinni účtem za každé slovo a nejmenší počin*“, napsal v jednom z dopisů Jiřině R.

Okupace, útok na Heydricha a nacistický teror

Údálosti související s Mnichovskou dohodou a následná okupace v březnu 1939 v Petřkovi dozajista vyvolaly značné rozhořčení. Násilí páchané Němci na českém národě ho přimělo k novému přehodnocování jeho dosavadních pacifistických postojů.

O prvních kontaktech Vladimíra Petřka a jeho pravoslavných spolubratří s nějakou odbojovou organizací nejsou informace. Ovšem vysoký počet lidí židovského vyznání, kterým kaplan Petřek a farář Čikl vystavovali křestní listy, a tím jim usnadňovali získat vystěhovalecké vízum, svědčí o tom, že existovaly od března 1939. Mezi bývalými čsl. legionáři bylo mnoho lidí pravoslavného vyznání, a právě oni se často zapojovali do protiněmecké rezistence hned po 15.3.1939. Vladimír Petřek měl vazby na pražskou komunitu Srbů. Možná získali pravoslavní klerici i jejich laičtí spolubratři spojení na odbojové hnutí prostřednictvím svých srbských

přechovával policejně nehlášené osoby nebo osoby bez platných dokladů. Trest smrti za „schvalování atentátu“ umožňoval Němcům zbavovat se libovolného počtu jim nepohodných Čechů. To vše byla ovšem teprve předehra k zastrašující kampani, která měla Čechům dát na srozuměnou, že pokud nebudou útočníci na Heydricha dopadeni, hrozí jim genocida.

Již den po atentátu na Heydricha přišel do kostela sv. Cyrila a Metoděje Jan Kubiš, další den Josef Gabčík a pak i zbývající 5 parašutistů. Starost a praktické záležitosti spojené s jejich přechováváním si vzal na starost Vladimír Petřek. Ten pak také navázal spojení s dalšími organizátory podpory a ubytování – učitelem Janem Zelenkou-Hajským, Marií Moravcovou, rodinou Fafkových, Janem Sonnevendem atd.

Heydrich podlehl zraněním 4.6.1942 a bezradnému gestapu nezbylo než znovu zesílit zastrašovací kampaň a doufat, že Čechy přinutí vydat muže, kteří Heydricha

Foto: Michal Knapp

farníků. Srbové, kteří u nás našli svůj druhý domov, byli vůči Československu v době jeho ohrožení zpravidla velmi loajální a projevovali svou solidaritu – na rozdíl od mnohých imigrantů z Ruska a Ukrajiny.

Úder proti Heydrichovi dne 27.5.1942 vyvolal u nacistů velký úžas a vztek. Byl vyhlášen civilní výjimečný stav na území Prahy, zablokovány všechny výjezdy z města, povolána nacistická policie. Dále bylo zakázáno vycházet po 21. hodině, tramvajová doprava byla zastavena ve 20 hodin a ještě téhož večera zahájili Němci v Praze ohromnou policejní razii. Téměř 7.000 příslušníků německé policie, protektorátní policie a německé armády začalo prohlížet byty a domy Pražanů. Výsledkem bylo zadržení 541 lidí. Výjimečný stav byl vyhlášen na území celého protektorátu. Tzv. stanné soudy odsuzovaly k smrti zastřelením stovky Čechů za nejrůznější delikty. Nacisté zavedli „trest smrti zastřelením s celou rodinou“ pro každého, kdo u sebe

zabili. Atmosféra strachu z plošné genocidy vzrostla po vyvraždění Lidic. O bezradnosti nacistických funkcionářů v protektorátu svědčí jejich ústupek v podobě příslibu beztrestnosti a vyplacení finanční odměny „všem, kdo až dosud nevyhovějí své povinnosti učiniti udání“. Němci věděli, že atentátníky mohou dopadnout jedině tehdy, pokud jim je vydá nějaký zrádce z řad odbojového hnutí. Lhůta této amnestie byla stanovena do 20. hodiny 18. června. Napětí v zemi se stávalo čím dál hůře snesitelné. Smrtelná úzkost vedla mnohé Čechy k demonstrování

vnějškové proněmecké loajality a kolaborantští novináři obavy české veřejnosti pilně přizívovali. Novinové články byly nadepsány např.: „*Už jen padesát hodin nás dělí od katastrofy českého národa*“.

Úkryt parašutistů

Jestliže nátlak okupačního režimu naháněl takovou hrůzu lidem, kteří nebyli zapojeni do odboje, jak asi bylo Vladimíru Petřkovi a jeho přátelům? Jak vůbec dokázali vydržet ty předlouhé tři týdny stále přítomného nebezpečí, trýznivé úzkostí a náročné péče o sedm svých svěřenců? Z dokumentů gestapa je patrné, že o parašutisty se staral většinou Petřek. Zprostředkoval jim spojení s jejich spolupracovníky, obstaral jim odborné lékařské ošetření, chystal pro ně jídlo a nocleh a „šel ve své osobní pomoci těmto osobám až tak daleko, že chodil vlastnoručně vyprazdňovat vědro s exkrementy, které sloužilo jako

pokračování na str. 9

AKTUALITY

Poprvé ke Stolu Páně - slavnost dětí 3. tříd
v neděli: 17. června v 8.45 h.
v Lukavici,
v 10.15 h. na Orlici.

**Výstava: Paličkovaná krajka
19. a 20. století** - do 1.7. - Městské muzeum

Výstava prací žáků výtvarného oboru ZUŠ
do 15.6. - Knihovna

Výstava: Iva Vanžurová - Krajka a hedvábí
5.6. - 1.7. - Galerie Ivko, Komenského ul.

Den partnerského města Niemcza
9.6. ve 14 h. - Zámecká terasa

MHF 2012: Závěrečný koncert
10.6. v 15 h. - Zámecké nádvoří

Závěrečný koncert ZUŠ
12.6. v 17 h. - kostel sv. Václava

Výstava: Řeč krajky
28.6.-29.7. - orlický kostel

Muzikál: Noc na Karlštejně
4.8. ve 20 h. - Tvrz Orlice

Život Boží křtem přijali

13.5. Štěpán Vychytil
Martin Kalousek
Prokop Josef Noner
Christo Petr Kolev
Julie Magdaléna Kolevová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

11.5. Bohumila Jareše 69 let
17.5. Pavla Hornička 62 let
29.5. Martu Peltanovou 80 let

ZÁPIS FR z 16. května

Kopeček – jeden mladý muž si stěžoval – v sobotu a neděli ráno jej ruší květnové zvonění na Kopečku. Někoho ruší sousedův kohout, štěkající pes, chrápání manžela, cirkulárka nebo sekačka v neděli, rámus při pouti, zvířata sužuje ohňostroj. Jsme pro co největší vzájemnou ohleduplnost.

Během oprav střech na Kopečku bude areál návštěvníkům uzavřen. Děkujeme těm, kteří uklízeli „Kopeček“ i těm, kteří o pouti umožnili návštěvníkům prohlídku.

Svatodušní vigilie – začne v sobotu 26.5. v 21 h. ve farním kostele.

Noc kostelů – 1. června v kostele sv. Václava. Program bude uveden na plakátech. Organizací zajišťuje Václav Neruda a Jana Skalická.

Děti ke Stolu Páně – 17.6. poprvé přijme 27 dětí pozvání ke Stolu Páně. Jejich rodiče se počtvrté sejdou na faře.

MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL LETOHRAD

patří k hudebním svátkům v kraji Pardubice. Pod záštitou hejtmána Pardubického kraje Radko Martínka se ve dnech 2.–10. června 2012 uskutečnil v Letohradě a jeho okolí jeden z nejvýznamnějších českých hudebních festivalů. Uznávané zastoupení měli zejména varhaníci z různých zemí světa. Divákům přinesl festival šest zajímavých a jedinečných koncertů. Pardubický kraj na něj přispěl částkou 40 tisíc korun.

Prestížní hudební festival pořádá již 23 let Společnost F. V. Heka. F. V. Hek - významná osobnost národního obrození je s Kyšperkem, dnešním Letohradem, úzce spojena. F. V. Hek zde prožil závěr svého života a je zde také pohřben. „*Stejně úsilí, jak on na poli buditelem, vyvíjejí také organizátoři festivalu na poli hudebním.*“ říká hejtmán Radko Martínek. Za 23 let existence se letohradský festival dostal do povědomí publika nejen z Pardubického kraje a zařadil se po bok dalších významných svátků hudby, jakou jsou Smetanova Litomyšl či Tomášková a Nováková hudební Skuteč.

Vedle Společnosti F. V. Heka se na organizaci festivalu a financování spolupodílejí také Město Letohrad a Kulturní centrum Letohrad. „*Pro naše město je to jedna z největších akcí, která k nám přiláká návštěvníky, a to zejména z řad milovníků hudby,*“ uvádí starosta Letohradu Petr Fiala.

„*Dramaturgie festivalu představuje jako*

každým rokem řadu zajímavých koncertů, které se snaží oslovit široké spektrum diváků. Na zahajovacím galakonzertě se představí Filharmonie Hradec Králové se šéfdirigentem Ondřejem Kukalem a přední český houslový virtuóz Václav Hudeček,“ prozradil předem umělecký ředitel festivalu František Vaniček. Po několika letech na festivalovém pódiu vystoupil přední český amatérský komorní orchestr Univerzity Hradec Králové. Na závěr festivalu je připraven koncert propojující různé hudební proudy. Tentokrát provedení Jazzové mše Karla Růžičky v podání několika pěveckých sborů, sólistů a orchestru.

Tradičními koncerty v dramaturgické stavbě festivalu byly varhanní recitály především zahraničních varhaníků. V minulých ročnících se festivalovému publiku představili ne-profesionální i profesionální varhaníci nejen z evropského kontinentu, ale také ze zámoří. Právě především varhanní koncerty dodávají festivalu na mezinárodním významu a v oblasti varhanní hudby se právem řadí k předním akcím podobného zaměření u nás. Letos vystoupili umělci z Finska, Švýcarska a Německa. Celkově na MHF Letohrad 2012 vystoupilo 130 účinkujících.

Naše poděkování patří především Dr. Františku Vaničkovi. Děkujeme všem umělcům, všem, kteří k letošnímu festivalu přispěli, i všem posluchačům a příznivcům Letohradu.

HOSTINA JEŽÍŠOVÝCH PŘÁTEL

Děti 3. tříd se rok společně připravují k Ježíšově Hostině. Ale základní příprava začíná už dříve, v rodině - naší největší slavnosti je společně jídlo u rodinného stolu. Kdo rozumí její „řeči“, snadněji porozumí liturgii. Stolování je setkáním přátel - jeden tu jsme pro druhého.

Děti půjdou také poprvé ke svátosti smíření.

I k té je třeba rodinné kultury odpouštění. Především rodiče ukazují svým příkladem, že každá chyba může být odpuštěna, když ji přiznáme, poprosíme-li o odpuštění toho, komu jsme ublížili a snažíme-li se chybu napravit. Bez příkladu nás dospělých by svátost smíření byla křečovitým a nuceným obřadem. Chceme dětem objevit, že na nic nejsme sami, ani na naše selhávání. Bůh nám vychází naproti, přeje nám dobrý život, nabízí nám novou možnost.

Jako se rodiče zasvětili dětem, tak se Bůh – ještě víc - zasvětil lidem. My jsme se křtem zasvětili jemu: na jeho přátelství chceme odpovédět svým přátelstvím.

S druhými křesťany se snažíme ukázat i jiným lidem, jak o nás Bůh pečuje, se druhými se snažíme společně pracovat pro lepší svět - podle Božích plánů. S druhými přicházíme Bohu v neděli společně poděkovat. Také přicházíme i kvůli setkání s druhými lidmi.

Bohoslužba je službou Boha nám. My mu sice pár slovy děkujeme za jeho štědré přátelství, ale on nás pokaždé bohatě obdarovává svým přátelstvím a svou moudrostí - svým vyučováním.

Každý je zván k jeho Stolu. Jeho hostina je hostinou hříšníků, není za odměnu nebo pro výkon, je výživou k lepšímu životu – podle příkladu Ježíše.

zapsala: Jana Skalická

/v

ZA DLUHY JE ZODPOVĚDNÝ DLUŽNÍK, NE JEHO RODIČE

Do Občanské poradny stále častěji přicházejí rodiče, kteří chtějí řešit finanční problémy svých dětí – především jejich dluhy. Ptají se, jaké mají možnosti řešení těchto problémů a co mohou v této situaci dělat.

S těmito rodiči žijí ve společné domácnosti jejich dospělí děti. Jsou svobodné, bezdětné a často nezaměstnané. Nadělaly si však dluhy a nemají, z čeho by je splácely. Rodiče za děti po určitou dobu dluhy spláceli. Už je však pro ně situace neúnosná. Sami nemají dostatek finančních prostředků a děti k vyřešení těžké situace dosud nebyly schopny přispět. Děti za své dluhy necítí odpovědnost, s věřiteli nekomunikují, nevyřizují si poštu. Tento jejich hostejný a nezodpovědný přístup vede až k exekuci. Exekuce může být nařízena na mzdu, účet, majetek či nemovitost dlužníka.

- Praxe exekutorů bývá taková, že navštěvují nejen místo, kde dlužník skutečně žije, ale také místo, kde má dlužník hlášený trvalý pobyt. Exekutoři pak rodičům zabaví některé věci z jejich majetku. Zabavují věci ve společné domácnosti, aniž by se podrobněji zajímali, zda věci dlužníkovi opravdu patří...
- Rodičům radíme, aby se proti neoprávněnému zabavení majetku bránili přímo u exekutorů. Mají také právo podat žalobu na vyloučení věcí z exekuce, tzv. vylučovací žalobu. Tím může být jejich majetek vypuštěn ze soupisu zabavovaného majetku a exekutoři budou nuceni zabavit pouze majetek, který skutečně vlastní děti. Prokázat vlastnické právo k věci nebývá jednoduché. Mnohdy nestačí pouze čestné prohlášení nebo obyčejný paragon...
- Dlužníkům nabízíme pomoc při podání návrhu na osobní bankrot, tzv. oddlužení. Oddlužení je často využívaný způsob řešení vážných finančních problémů. Dlužník musí bezpodmínečně splnit určité podmínky oddlužení (stanovené zákonem) a za dobu 5 let splatit alespoň 30 % všech svých dluhů. Poté soud dlužníkovi zbytek dluhů promine...
- Pokud si vaše dospělé děti půjčují peníze, dělají dluhy a bydlí s vámi ve společné domácnosti, buďte obezřetní. V žádném případě nemáte povinnost za vaše děti řešit jejich problémy a už vůbec nejste odpovědní za jejich dluhy...
- Pokud nepomáhají domluvy a upozornění, brzy vám nezbude nic jiného, než děti vystěhovat (domlouvu nebo soudně) a zrušit jim místo trvalého pobytu. V tuto chvíli myslíte především na sebe.

Ing. Marcela Náhlíková, tel. 465 520 520,
Občanská poradna Ústí n.O.,
Kontaktní místo v Letohradě otevřeno
každé liché úterý 9–12 h.

Oblastní charita Ústí nad Orlicí nabízí těžce nemocným službu, která umožňuje nemocnému strávit poslední dny života doma, v kruhu svých blízkých.

Z výzkumů veřejného mínění vyplývá, že 78 % lidí by si přálo zemřít doma a 88 % lidí je ochotno se o své blízké doma postarat. Také 88 % zdravotníků se domnívá, že pro umírající je nejlepší domácí prostředí. Zemřít doma je přirozené.

Všemu, co se týká umírání a smrti, se obvykle vyhýbáme, ale tím jen zesiluje naše úzkost z neznámého. Domácí hospicová péče přináší do této situace jiný pohled a nabízí doprovod umírajícímu člověku i pečující rodině. Na podrobnosti jsme se zeptali vrchní sestry charitní ošetrovatelské služby, paní Petry Kaplanové:

V čem domácí hospicová péče spočívá?

Domácí hospicová péče je doprovázení umírajícího pacienta a podpora pečující rodiny. K pacientům chodí speciálně vyškolené, zkušené zdravotní sestry, podle potřeb i několikrát denně. V první řadě se snažíme o to, aby těžce nemocný odešel ze světa bez velké bolesti. Snažíme se ujistit nemocného, že jeho život – jakkoliv svízelný – má stále hodnotu a důstojnost. Velmi důležitá je spolupráce rodiny. Společné prožívání dává nový rozměr nejen životu nemocného, ale i životu všech okolo. Vypovídají o tom svědectví lidí, kteří se zpočátku báli doprovázet své blízké na cestě k umírání, ale poté zažili nečekané chvíle nového vzájemného chápání, smíření i radosti.

Doprovázet umírajícího musí být mnohdy náročné. Nemají z toho lidé obavy?

Ano, řada lidí si myslí, že to bude horší, než to pak ve skutečnosti je. Ale to je dáno tím, že člověk s tím nemá zkušenost. Jiná situace je, když umírá starý člověk, složitější to je při odchodu mladého člověka. V každém případě jsme lidem k dispozici 24 hodin denně, mohou se na nás obrátit kdykoli a s čímkoli. Když pak nemocný umírá a jeho blízcí stojí u něj, je to velký dar pro obě strany. Tak nám to říkají rodiny, které mají zkušenost s úmrtím člověka doma.

Jak lze o tuto službu požádat?

Obvykle pacienta převezmeme, když nechce jít do LDN. Může mu to také nabídnout obvodní lékař, sociální pracovníce, anebo může zájemce oslovit přímo Charitu.

Jaké zdravotnické výkony například provádíte?

Ošetrovatelskou péči (polohování, ošetření proleženin, měkké techniky masáže, bazální stimulaci atd.), zaškolení rodiny v ošetrování o těžce nemocného člověka, péči o správnou výživu a hydrataci nemocného (infuze, infuzní pumpy, sondy, pegy), pomoc při tlumení bolesti a dalších doprovodných příznaků nemoci (aplikace náplastí proti bolesti, podávání opiátů s.c. nebo pomoci lineárního dávkovače, cévkování atd.)

Hospicová péče vedle zdravotních výkonů nabízí i další návazné služby, které to jsou?

Spolupracujeme s ošetřujícím lékařem, s lékařem z Centra bolesti, nutričním terapeutem. Nabízíme podporu pacientovi, ale i rodině, která o nemocného pečuje a prochází těžkým životním obdobím. Pomáháme jim zvládat jejich zármutek i po smrti blízkého člověka, třeba formou návštěvy sociálního pracovníka, psychologa nebo duchovního. Dále můžeme zprostředkovat zapůjčení vhodné zdravotnické pomůcky, službu osobní asistence, pokud rodina nemůže být s nemocným celý den doma, anebo prostřednictvím sociálního poradenství pomoci s praktickými záležitostmi, jako třeba zrušení bankovního konta nebo telefonu.

Ve kterých místech okresu služby poskytlujete?

Všude tam, kde máme střediska charitní ošetrovatelské služby, tedy v Letohradě, Ústí nad Orlicí, České Třebové, Chocni, Lanškrouně a okolí těchto měst.

Jak je služba využívána?

Zájem je čím dál větší ze strany pacientů a vycházejí nám vstříc i lékaři.

Jak byste charakterizovala smysl této služby?

Z pohledu dnešního uspěchaného světa se může zdát, že to není moc důležité. Ale jsem přesvědčená o tom, že opak je pravdou. Důstojné ukončení života má velký význam pro pacienta i jeho okolí. Lidé, kteří o nemocného pečují, vědí, že udělali všechno, co mohli – obě strany zažívají pocit ukončení a pokojného rozloučení...

Kontakt v Letohradě: Helena Jurenková,
tel. 731 402 338, www.uo.charita.cz

/M

ADOPCE NA DÁLKU

Program Adopce na dálku je projekt Diecézní charity Hradec Králové zaměřený na trvalou pomoc chudým dětem formou podpory jejich vzdělání, aniž by musely opustit vlastní rodinné a kulturní zázemí.

V letohradské farnosti již více než deset let probíhají pravidelné sbírky, díky nimž mohlo v tomto roce chodit do školy deset dětí ze státu Karnataka v Indii. Z letošního rekordního výtěžku - více než 110.000 Kč - jsme přibrali do naší „adoptivní rodiny“ další tři - osmiletou dívku a dva sedmileté chlapce. Celkem bude na výdaje spojené s výukou všech třinácti dětí v příštím školním roce použito 65.000 Kč.

Zbývajících 45.000 Kč pak půjde na projekt „Podpora bydlení chudých rodin s dětmi“, který je k Adopci přidružený a probíhá ve stejné oblasti.

Všem dárcům děkujeme, obzvláště pak jménem „adoptivních dětí“: Veena Shubash Mudgekar, A. Anil Kumar, Gracy Michael, Sylvia Juza Nazareth, Milan J. Nazareth, Vishwa Appayanawar, Konishka N. Jain, Stanley Raj J. Metti, Lawrence Mingail, Clara R. D'Souza, Glanish A. Mendonca, John Fernandes, Vinodini K.,

Martin Marcinčín

MÁME SE ZASTÁVAT JEDEN DRUHÉHO

Mrzí nás, když někdo pomlouvá pana faráře a nespravedlivě jej obviňuje za špatného hospodaření s některým majetkem. Jeho první službou je péče o lidi. Kdo ji zakusil, ví, že pan farář lidem dává přednost přede vším. I cizí lidé si mohou v Okénku přečíst, jak se věnuje dětem, mládeži, snoubencům, manželům, bohoslužbám, biblickým hodinám, přednáškám atd.

Každý soudný si může spočítat, co vše se za jeho správy opravilo: generální oprava kostelů (včetně varhan) na Kunčicích, v Lukavici a na Orlicích. Ve farním kostele je nová mříž, sociální zařízení, zpovědní místnosti, generálka varhan. Oprava střechy a vyměněná krytina zvonice u kostela sv. Václava, přebudovaná márnice na soc. zařízení u orlického kostela, zrestaurování řady obrazů, vymalování šedivského kostela.

Oprava střechy a varhan v Mistrovácích, vnitřní výmalba kostela v Šedivci, několik let probíhající oprava Kopečku, generální opravy fary a budovy za farou, včetně zahrady. Zajišťuje běžnou opravu 11 budov. Ve výčtu oprav bychom mohli pokračovat. Děkujeme našim kostelníkům a všem ochotným lidem za pomoc. Panu faráři zvlášť. Každou pomoc vítáme. I každou spravedlivou kritiku práce ve farnosti.

Za farní radu Jana Skalická.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme panu Petru Moravcovi za výrobu železné pokladničky a její umístění do ambitů na Kopeček.

Pánům Františku Vaničkovi st. a Toníkovi Řehákovi děkujeme za opravu zámků dveří kostela sv. Václava a osazení náhradních dveří místo těch, které budou letos zrestaurovány.

Děkujeme všem, kteří přispěli k Noci kostelů.

ŘEČ KRAJKY

28.června v 17 hod. začíná v orlickém kostele vernisáž výstava „Řeč krajky“. Výstavu spolu se svými kolegyněmi organizuje paní Marie Králíková z Letohradu v rámci mezinárodního setkání krajkářek ve Vamberku.

Krajkářství má v Orlických horách bohatou tradici. Jejím střediskem se stal nedaleký Vamberk, kde byla v r. 1889 otevřena i První česká odborná krajkářská škola. Pro místní obyvatele představovala výroba Iněných krajků už v 17. stol.

Zdroj příjvýdělků. Velký rozmach ručně paličkované krajky zde nastal po roce 1627 s příchodem belgické šlechtičny Magdaleny Grambové, která povolala učitelku ze své vlasti, aby naučila zdejší ženy způsobu jemných flanderských a bruselských krajků z bavlny a hedvábí. České krajkářky je zdokonalovaly a vymýšlely nové vzory, které se pak v rodinách dědily z generace na generaci. Vamberskou krajkářskou školou prošla i paní Králíková, pak vystudovala Vyšší průmyslovou školu textilní tvorby, obor vyšivačsko-krajkářský v Brně, a nakonec absolvovala ještě doplňkové pedagogické studium na Pedagogické fakultě v Hradci Králové. Od r. 1959 začala učit, mimo jiné i ve Vamberku, a předávat toto řemeslo dál. Do devadesátých let byly v Československu pro výuku krajkářství dobré podmínky. Pod Ministerstvem školství existovala výuka zájmová, učňovská, střední i vysokoškolská.

V nejbližším okolí byly samostatné krajkářské školy např. v Žamberku nebo v Pastvi-

nách. V r. 1999 byl ale Školský ústav umělecké výroby Praha včetně jeho poboček zrušen, a vzdělávání v tomto oboru přešlo většinou jen do zájmové sféry.

Paní Králíková má podstatnou zásluhu na existenci krajkářství v Letohradě. Dnes učí už jen pět dětí, ale byly doby, kdy měla týdně až 120 žáků – dětí i dospělých. Rukama jí prošly stovky krajkářek, pro které ušila 150 podušek. Od r. 1994 jezdí na mezinárodní krajkářské kongresy OIDE, vzdělává se, vystavovala ve španělském Camariñas. V r. 2004 spolupřátela světový krajkářský kongres v Praze a účastnila se krajkářských kongresů ve Španělsku, Řecku, Francii...

„V Evropě se dělá krajka všude. Každá země má své typické krajky, ale ty naše obdivoval celý svět,“ říká paní Králíková a dodává: „Když můžu učit děti nebo když se potkám s jinými krajkářkami, tak jsem ve svém žvlvu a nabíjí mě to energií...“ Krajka je její život a uhranula jí už v raném dětství: *„Šli jsme s rodiči na výlet do Litic a cestou na hrad jsem viděla ženu, jak sedí před domkem pod jabloní a paličkuje. Nemohla jsem se od ní odtrhnout. Pamatuji si zručnost té stařenky, zvuk paliček... dodnes mám ten obrázek před sebou...“* vzpomíná paní Králíková na zážitky, který možná nasměroval její život.

Na výstavě v orlickém kostele, která potrvá do 29.července, uvidíte práce ak. mal. Milči Eremiášové z Prahy, Marie Králíkové a Barbory Tiché z Letohradu, Jany Langové a Mirky Šustrové z Vamberka. Vystaveny budou také práce dětí z kurzu, který vede paní Králíková v Centru pod střechem v Letohradě. /M

70 LET OD ÚTOKU NA HEYDRICHA

nouzový záchod,“ konstatuje zpráva gestapa. 16.6.1942 se dobrovolně dostavil na gestapo člen paraskupiny Out Distance Karel Čurda, aby zradil všechny příslušníky rezistence. Chtěl si zradou zachránit život a gestapu poskytl veškeré informace, jimiž mohl přispět k dopadení útočníků na Heydricha. Prozradil některé úkryty českých parašutistů v Praze, Lázních Bělohradě, Pardubicích a Plzni. Jeden z odbojářů, zrazený Čurdou pak při sadistickém výslechu prozradil úkryt parašutistů v chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Vladimír Petřek byl zatčen gestapem ve svém bytě v noci na 18.6.1942, Němci ho odveklí ke kostelu, kde se 7 parašutistů již bránilo přesile více než 800 mužů gestapa a policie. Zatímco parašutisté zemřeli se zbraní v ruce, Vladimíra Petřka a jeho pravoslavné spolubratry ještě před smrtí čekalo martyriem výslechu na gestapu. Soud s Vladimírem a jeho pravoslavnými spolubratry se konal 3.9. 1942. Následujícího dne byli v Kobylisích zastřeleni: Jan Sonnevend, Václav Číkl, biskup Gorazd a Vladimír Petřek. Jeho spoluvězeň o něm říká: „Prosil Boha, aby mu dopřál dosti sil, aby vydržel až do konce. Petřek byl vysílen, znaven, ubit, ale nezlomen. Jeho oči mluvily o vítězství ducha, o výši mravní síly, o probíjání se k odhodlání“. Zásluhou tohoto svědectví víme, že otec Vladimír až do konce vytrval ve svých postojích k životu a světu, které vyjádřil ve své korespondenci osm let před smrtí: „Konečně zlato se čistí v ohni a duše lidská v utrpení. A já se mu nevyhýbám, poněvadž to mohu snést a také svůj život nevyčerpávám jednou věcí. Je příliš mnoho důvodů, příčin, pro něž je blahé žítí i strastiplně, odříkavě, bez pochval a slávy, cítit v sobě plápol sžíravého ohně, neklid a touhu získávat, vítězit, svítit si v temnotách bílým rozpáleným plamenem vlastním já stravujícím, drásat se příkrvou pěšinkou a žízeň hasit vlastním potem a krví – toť důstojné člověka.“

Osudy rodiny Petřekovy

Zpráva o dopadení parašutistů a uvěznění Vladimíra rodinu Petřekovu pochopitelně šokovala. Jejich bratr o své činnosti v odboji nemluvil, ale oni tím překvapení nebyli, protože se to dalo o něj s jeho názory a temperamentem předpokládat. „My jsme Vladíka moc litovali a přemýšleli jsme, jak bychom mu mohli pomoci, jestli by bylo možné pro něho něco udělat,“ vzpomínají sestry Jiřina a Zdena. Uvěznění Vladimíra nesl zvláště těžce otec. Byl velmi zachmuřený, vyšel z domu a odešel do polí, chtěl být chvíli sám. Sestry Zdena a Jiřina popisují: „Tatínek se ve Vladimírovi viděl, byl na něho obzvláště vysazený a měl ho moc rád.“ Rodiče Petřekovi si zřejmě s větší intenzitou než jejich děti uvědomovali, jaká propast se před celou rodinou rozevírá.

Vždyť až dosud Němci denně uveřejňovali

seznamy popravených, často celých rodin. Jak vzpomínají Jiřina a Zdena Petřekovy: „Napařilo nás, že by Němci mohli klidně povraždít nás všechny, ale snažili jsme si to nepřipouštět anebo tyto úzkosti aspoň navenek nedávat znát. Také nikdo z nás nenaríkal a nevykládal, že to Vladimír neměl dělat.“ Rodina se zdržovala převážně doma. Tušili, že úder gestapa na sebe nenechá dlouho čekat. Všichni byli propuštěni z práce. 2.7.1942 do jejich domu vnikli tři muži od gestapa a zatkli všechny členy rodiny. Přes Olomouc a Brněnskou věznici se dostali do Osvětimi a někteří do dalších vyhlazovacích táborů, kde zemřeli oba rodiče, sestra Milada

a bratři Jaroslav a Miroslav. Z původně dvanačticenné rodiny zbylo po válce pět dcer a jeden syn. Na svého bratra vzpomínají: „Čin, který vykonal bratr Vladimír, pokládali jsme jako on sám za samozřejmou povinnost příslušníka českého národa a také tak jsme jeho důsledky nesli. Tenkrát v roce 1942 jsme my všichni včetně maminky souhlasili s útokem na Heydricha. Považovali jsme a dodnes považujeme za správné, že bratr ty parašutisty ukryval. Dodnes pociťujeme hrdost na to, jak statečně se Vladimír tehdy zachoval, jsme rádi, že jsme měli bratra jako byl on.“

podle knihy Vojtěcha Šustka:
Zlato se čistí v ohni

JAK JSEM PŘEŽIL SVOU SMRT

Antonín Horák z Kyšperka (nar.1904) se během druhé světové války zapojil do odbojové činnosti, za kterou byl v r.1941 gestapem zatčen a odsouzen k smrti. Prošel několika věznicemi, ale měl štěstí: všechno přežil a vrátil se po válce domů. V r.1969 své vzpomínky sepsal a my z nich přinášíme krátký výtah.

„Začalo to všechno osudného 15.března 1939. Skončil jsem zrovna v Pardubicích školu poštovních úředníků a po večírku na rozloučenou jsem nejel domů do Kyšperka, ale přespal v podnájmu v Pardubicích. Kolem 6. h. ranní mě vzbudila dcera domácích zoufalým hlasem: „Němci se nám derou přes hranice“. Vyskočil jsem a stávil se dole u domácích. Oba plakali. Cítili vpád německého vojska jako ztrátu státní svobody i jako těžký zásah do jejich klidného domova. Vyběhl jsem na ulici, abych získal bližší informace o situaci. Rozhlas nabádal ke klidu a opakovaně žádal, aby se občané nikde nenechali strhnout k provokacím, které mohly mít nezodpovědné následky. Po ulici každý pospíchal nebo vzrušeně s někým hovořil. Ten den se ještě nikdo neohlížel, kdo poslouchá za zády. To až později.“

V Pardubicích se Horák potkal se známým pošťákem z Ústí n.Orl. Norbertem Vašíčkem. Shodli se, že musí něco dělat. Po příjezdu do Kyšperka Horák zadržel na poště dopis adresovaný gestapu v Hradci Králové. Na radu Vašíčka ho přečetl a spálil. Bylo to udání člověka z Potštejna na majitele koželuzny v Potštejně, který „má v kádích a na skladě spoustu kůží, které měl hlásit a nehlásil. Ať si na něj gestapo posvítí. Heil Hitler!“ uvá-

děl pisatel v dopise. Zničení toho udání byla, začátkem dubna 1939, první ilegální činnost Antonína Horáka. Mezitím rozšiřoval v Kyšperku, v Kunčicích a hlavně u továrny na Orlici letáky, které mu dodávali jeho spolupracovníci Vašíček, Drábek a Erban. Letáky registrovaly hlavně zprávy zahraničního rozhlasu. Horák denně kontroloval poštovní zásilky a ničil každý dopis, adresovaný gestapu, který procházel Kyšperkem. Hlídal dopisy udavače z Potštejna a dokonce mu napsal, aby přestal udávat české lidi, ať se jako Čech stydí za takové jednání a ať pamatuje, že po osvobození se bude muset ze svého jednání zodpovídat. Ten ale nepřestal, a tak Horák varoval majitele koželuzny, který byl

pisatelem i obsahem dopisu velmi překvapen.

Antonín Horák ale toužil dělat něco většího a těžšího. Seznámil se s Josefem Vychytilkem z Kunčic a Vojtou Novákem z Dolní Čermné. I když k sobě měli důvěru, neporušili konspirační pravidla, která přikazovala nehovořit s nikým o vlastních ilegálních stycích. Společně začali organizovat přechod

čtyř vojenských pilotů do Polska (F. Hrdina z Orlice, Zd. Zítek jako piloti a L.Dušek s Ant. Chmelíčkem jako letečtí mechanici). Tato akce se nezdařila, všichni čtyři byli zadrženi a ocitli se v Ilavě ve vězení. Ačkoliv skončili pouze jako „černí pasažéři“ a byli deportováni na hranice Protektorátu, o jejich činu se všeobecně vědělo a tato skutečnost byla kdykoli a kýmkoli zneužitelná. Horák v této době navázal také spolupráci s Jaroslavem Otavou, představitelem odbojových pošťáků z Hradce.

1.září 1939 přepadl Hitler Polsko, což vedlo

ke zvýšení ilegální činnosti. „Byl to pro nás velký politický šok. Polsko do 3 týdnů kapitulovalo. Anglie a Francie se ani nehnuły a Sovětský svaz zabral východní část Polska. Teď bylo nutno odstraňovat v myslích lidí zdrcující beznadějnost. Proto byly veškeré ilegální tiskoviny zaměřeny na rovnání páteře beznadějným a malověrným,“ popisuje Antonín Horák.

Horák získal také Ladislava Vyskočila z Kyšperka k sestavení ilegální vysílačky pro Chrudim. Vyskočil byl zručný radiomechanik, „opravdový machr“, jak popisuje A.Horák. Je zajímavé, že některé součástky mu opatroval z Německa nebo z Vídně baron Schnehen, Němec a příbuzný hraběte Stubenberga z Kyšperka. „Česky se bídne domluvil, ale byl rozhodným odpůrcem Hitlera a nikdy od nás neval ani haléř“, uvádí A.Horák ve svých vzpomínkách.

Tak plynuly týdny a měsíce r.1939-1941 – letáky, dopisy gestapu, starosti s výstavbou a zkoušením vysílačky. „Byli jsme si s Láďou Vyskočilem vědomi toho, že jsme strčili krk do oprátky. Nezáležel už jen na nás. Chytne-li gestapo Chrudimáky, vezeme se taky. Proto jsme si pořídili pistole, které jsme nosili při sobě, takové malé nic, kalibr 6,35 mm.“ Vyskočil dokončil vysílačku pro Chrudim a začal pracovat na druhé, určené pro Hradec Králové.

Zatčení odbojové skupiny pošťáků

V říjnu 1941 bylo zatčeno mnoho lidí z České Třebové, Ústí n.O., mezi nimiž byl i Vašíček. Zatčena byla také skupina chrudimských

pošťáků, která měla od Vyskočila vysílačku. „Gestapo z nich jistě vytlučte, kde k ní přišli,“ obával se Horák. „Zbývalo věřit v zázrak, že gestapo vysílačku nenajde, že hoši vydrží výslechy a na nás nedojde, nebo se někde do konce války skrývat. Uplynulo 14 dní a nic se nedělo. Dál jsem roznášel letáky, které jsem dostával od hradeckých, dál jsem ničil gestapáckou, většinou udavačskou korespondenci. Ale 24.října navečer si pro nás opravdu přijeli. Strčili mě do auta, ve kterém už seděl Láďa Vyskočil a na klině měl tu nedodělanou vysílačku, vedle řidiče seděl Michálek z Chrudimi. Tak to máme sekeru jistou...“

Zadržené odbojáře zavezli do pardubického vězení a umístili je na jednu celu. Tam se shodli na tom, že jejich situace je beznadějná, ale přesto u výslechu nebudou mluvit, i kdyby je měli umlátit. Ráno šel Vyskočil k výslechu. V poledne ho přivlekli zpět – zbitého a v bezvědomí. Po něm šel na řadu Horák. I jeho zbilí dva gestapáci gumovými hadicemi do bezvědomí. „Probral jsem se až na zemi v cele bez okna a s mokrou podlahou. Měl jsem horečku. Na záda, zadek a lýtka jsem si nemohl ani sáhnout, jak vše bolelo a bylo oteklé. Kalhoty jsem měl na zadnici dokonale rozbité. Tak to byl první výslech na gestapu v Pardubicích. Jak dlouho jsem byl v té díře, nevím.“ Jednou k němu dali poštmistra z Bohdanče, který měl takový strach z výslechů, že prosil Horáka, aby mu zlomil nohu nebo přezkou z podvazků podřezal žíly. Horák to odmítl, a tak se poštmistr pokusil oběsit, ale Horák ho v poslední chvíli zachránil: „Brzy začal dýchat a hýbat se. Jeho prv-

ní slova byla: „Tos mně neměl dělat.“ Dnes vím, že jsem to opravdu neměl dělat. Zkusil ještě mnohá týrání a nakonec byl popraven. Horák pak prodělal další výslechy, které vždy končily bezvědomím a odvrácením do temnice: „V té díře jsem pobyl skoro 14 dní. Nic ze mě nevymlátili a docela zabít mě asi nechtěli. Byl jsem strašně zubožen. Denně bit do bezvědomí, nechali mě ležet ve studené díře, měl jsem celé tělo oteklé, na nohou jsem se neudržel. Jednoho dne mě bachaři vrazili na velkou společnou celu. Život vězně v pardubickém vězení gestapa plynul v neustálém napětí nervů. Nikdo nevěděl, kdy půjde kdo k výslechu. Psychicky na nás působil řev a rány z kanceláře, se kterou naše cela sousedila. Nikdy mi nevyjmí z paměti, jak se z kanceláře rozléhal nárek ženy, řev gestapáků a rány hadicí nebo býkovicem. Gestapáka Kuglera jsem poznal podle hlasu, sám jsem měl z jeho surovosti strach. Tohle poslouchat bylo horší než vlastní výslech a týrání. Tak to chodilo denně, nejvíce řádili v noci. Když se gestapáci někde opili, přišli si zařadit do vězení. Někoho si vytáhli a perverzně se ukájeli jeho týráním. Mnoho nocí jsme pro tuto gestapáckou zábavu nemohli vůbec spát. Ve dne jsme pracovali. Lepili jsme obchodní sáčky a společná cela dávala možnost vzájemně hovořit.“

Po nějakém čase přeložili Horáka do jiné cely, ve které byla celá parta chrudimských pošťáků, ovšem mimo vůdce Rudy Michálka, který gestapákům přiznal úplně všechno a „namočil“ do svého případu desítky lidí, na které by gestapo jinak nepřišlo. Většina

Foto: James Nachtwey: Afghánistán 1969

z nich byla popravena. Michálek také. Počátkem roku 1942 měl již Horák po „protokolu“ – posledním výslechu, kdy se vše zapsalo a výpověď se podepsala. Ke konci ledna byl převezen do modernější věznice v Hradci Králové.

Terezín

V hradecké věznici se potkal s Václavem Erbanem, pošťákem z Hradce. Další den se konal Horákův výslech – na rozdíl od Pardubic bez křiku, facek a býkovců. U výslechu mu dali přečíst Erbanovu výpověď, ve které doznal vše o jejich společné ilegální činnosti – rozvoz letáků, předávání zpráv, opatřování součástek pro stavbu vysílačky. Po výslechu se dostal na společnou celu, ve které byla celá hradecká skupina Jaroslava Otavy a také Erban. Po čase odjelo 90 vězňů do Terezína. Přijeli tam večer: „Převzali nás dozorcí a postavili nosy ke zdi. Hlíдали nás dva bachaři, kteří se bavili tím, že tomu, kdo se jim zdál, že nějak přešlapuje, vráželi nos do zdi. Když jsme stáli bez pohybu dvě tři hodiny, myslil jsem, že už nevydržím ani pět minut. Dva nebo tři se zhroutili, ale rány klackem a kopance je zase postavily na nohy. Tak jsme vydrželi stát hladoví a počurání celou noc až do rána,“ popisuje Horák. Oholili je dohola a ocitli se na cele 5x15 m s řadou pryčien ve třech řadách u zdi a s vojenským klozetem v rohu. V místnosti pro 50 vězňů bylo jedno malé okénko a „miliardy“ blech. „Měl jsem zase štěstí. Vedle mě na prýčně č. 18 byl starý vězeň, který pracoval ve vepříně. Tenhle zlatý člověk mně první den v noci tajně strčil do ruky dva brambory, o které ošidil prasata. Šeptal mně, abych to snědl pod dekou, a nikdo mě neviděl. Ty dva brambory se slupkou chutnaly jako delikatesa. Děda mně ještě mnohokrát brambory přinesl. Byla to od něj odvaha. Kdyby se to prozradilo, dostal by výprask a byl by bez jídla. Prasatům se krást brambory nesměly.“

Terezínští vězňové chodili na práce. Horák dělal na úpravách nádraží v Ústí nad Labem. Pracovali před očima civilistů, takže přes den se s nimi zacházelo slušně. Nejhorší byl pochod z Terezína do Litoměřic na vlak a zpět, kdy se esesmani na unavených slabých vězňích, a zejména židech, dopouštěli surovostí. „Židé byli jako jinde, tak i v Terezíně, největšími ubožáky. Byli to většinou lidé, kteří nebyli zvyklí namáhavě pracovat a tady jim přidělovali ty nejtěžší práce. Na cele se museli hlásit, že tolik a tolik smradlavých židů je nastoupeno, a mnohý Herr Komandant si to nechal schválně několikrát opakovat. Duševně na ně muselo působit silně i to, že se mezi nimi našel „Zimmeralteste“, který je za cigaretového špačka tloukl a týral pro potěšení esesáků.“ Na blechy si zvykli, ale na nedýchatelný vzduch v cele ne. Těžká práce, málo jídla, nedostatek odpočinku. Když zmokli, spali naží a prádlo měli pověšené u pryčny, aby do rána trochu oschlo. Když nepršelo, uschlo prádlo přímo na nich, pokud pršelo, byli v mokřém třeba několik dní. Ale člověk vydrží víc než kočka, píše Antonín Horák.

Odsouzen k smrti

Jednoho dne odvezli celou hradeckou partu do drážďanské věznice, kde se i popravovalo, a odtud 30. dubna 1943 do berlínské věznice Moabit. Ačkoliv zacházení v této věznici bylo poměrně slušné, pociťovali smrt velmi blízko. Čekal je soud za přípravu vlezrady. „Časné ráno mě probudil svým zpěvem kos, který se usadil nedaleko okénka mé cely. Bylo mi nějak smutno. Závídel jsem tomu kosovi za oknem. Má svou svobodu. Letí si, kam chce, zazpívá si, svítí na něj sluníčko, i spát má kde. Oč je na tom lépe než já? Nevím, jestli mi v nejbližších týdnech pro blaho Německé třetí říše neuseknou hlavu.“ Horák došel k závěru, že příštího jara se nedočká. O německé porážce byl přesvědčen, ale domníval se, že on se jí nedočká. 7. května 1943 je odvezli k soudu jako skupinu Jaroslava Otavy, poštovního úředníka z Hradce Králové. Bylo jich jedenáct. Shodli se, že naději na „proklouznutí“ mají nepatrnou, a měli pravdu. Devítí byl udělen trest smrti (Jaroslav Otava z Hr. Králové, MUDr. Jiří Franta z Hradce Králové, MUDr. Karel Milostný z Hradce Králové, Jindřich Ondráček z Hradce Králové, Václav Erban z Hradce Králové, Josef Bek z Plotiště, František Drábek z Hradce Králové, Antonín Horák z Kunčic u Kyšperka, Jaroslav Sýkora z Hradce Králové). 6letý trest odnětí svobody dostal Václav Dusík z Hronova a 8letý trest Jan Ringes z Náchoda.

Devět odsouzců k smrti dostalo hned pouta, která měli na rukou 24 hodin denně. Brzo všech devět odvezli do Plötzensee, kde měli zařízení sekyrárnou. Zde dostali plátěný oděv a pantofle s dřevěnou podrážkou. Museli podepsat prohlášení, komu mají být po popravě zaslány šaty. Tehdy Horák viděl své kamarády naposled, protože každý byl umístěn na jiné oddělení. Později zjistil, že v objektu bylo stále 300-350 odsouzců k smrti. Od té doby žil Antonín Horák v neustálém stresu, že zrovna tento den bude jeho posledním. Jistě i to ho přivedlo k myšlence na poslední možnost záchrany. Napsal kamarádovi Ferdinandu Stejskalovi z Orlice dopis s vylíčením svého stavu a s prosbou. Měl by naději na změnu rozsudku, kdyby za něj podal žádost nějaký Němec, kterému zachránil život. Žádal Stejskala, aby poprosil Němce Krčmáře, kterého zachránil před utopením, aby tento dopis s žádostí o milost napsal. Horák si celý příběh vymyslel, ale byla to jeho poslední naděje. Za 14 dní dostal dopis od F. Stejskala, ve kterém ho ujišťuje, že Krčmář se vším souhlasil a žádost o milost skutečně napsal. Horákovi svítila naděje a také on napsal na Říšskou kancelář žádost o „život za život“ a vylíčil vymyšlenou příhodu o záchraně tonoucího německého vojáka.

Každou noc byl Berlín bombardován: „Dovedu si představit, jakou hrůzu muselo mít berlínské obyvatelstvo z náletů vykonávaných stovkami těžkých bombardérů najednou. Zápalné bomby přímo pršely a lehce prorážely střechy. Hořelo všechno - i chod-

níky a dlažba. My, co jsme byli odsouzeni k smrti, jsme z bombardování strach neměli. My jsme se na každý nálet přímo těšili. Bylo by přece lepší být zabit bombou, než se nechat popravít. Nikdo by nevěřil, jak dlouho trvá, než se člověk naučí vlézt se spoutanýma rukama pod deku a dekou, která je tak slabá, že je skrze ni vidět celou noc svítící žárovku, se až pod bradu přikrýt.... Přemýšlel jsem, co je s mou žádostí. Žádná odpověď nepřicházela. Popravovalo se denně mimo neděle, někdy i 60 poprav denně. Popravovalo se celou noc. Auta nestacíla odvážet mrtvolky popravených. Jednu noc jich popravili 180. Celé noci nám seděla hrůza v týle, protože někde se vyrojila zpráva, že Himmler nařídil popravít všechny. Neměli pro nás volné cely. V noci zase hučela nákladní auta, odvážející mrtvolky popravených. Jeden vězeň byl jat strašnou hrůzou, že se bachařům vytrhl, přeskočil zábradlí a skočil až do přízemí. Byl to nějaký Čech, zřetelně jsem slyšel, jak vykřikl: „Vrahové“... Po pěti dnech pro mě přišel bachař a zavedl ven na dvůr. Tam před nákladním autem stála pětice vzájemně spoutaných vězňů, já jsem byl středem druhé pětice. Víc nás tedy nebylo, po těch hromadných popravách nás ze 320 zbylo 10. Byli mezi námi 2 Němci, 2 Norové, 3 Italové a 3 Češi. Odvezli nás do věznice Brandenburg, vzdálené asi 7 km. Měl jsem celu přímo proti sekyrárně.“ Stal se zázrak, když Horákovi bylo sděleno, že jeho žádost o milost byla kladně vyřízena. Přesl tak ze záhrabi do života. Po dlouhých měsících mu sundali pouta a mohl napsat domů. Chvěl se rozčilením: „Byl jsem třičtvrtě roku ve dne i v noci spoutaný a teď jsem nevěděl, kam mám dát ruce. Nějak mi překážely. Spal jsem k velké radosti ve tmě....“ Dny a týdny ale běžely jako obvykle. Popravovalo se denně kromě neděle, i na Štědrý den a Silvestra. „Na Štědrý den popravovali a večer zpívali u vánočního stromku,“ popisuje Horák, „bylo mi z toho nanic, a když jsem ještě odkudsi z rozhlasu zaslechl hlas pražské hlasatelky, opřel jsem se o zeď a brečel jsem. Takový byl můj třetí Štědrý večer v německých věznicích.“ V cele na zdi za poličkou měl Horák – jako každý vězeň - svůj kalendář. Malé čárečky nehtem vyryté do omítky, každý měsíc na jednom řádku, bylo jich 17. V Brandenburgu prožil 17 měsíců jako odsouzenec k smrti. V srpnu a září 1944 bylo podle Horákových odhadů v Brandenburgu popraveno několik set německých důstojníků kvůli podezření z přípravy atentátu na Hitlera. 21.1.1945 mu konečně sdělili rozhodnutí, že Hitler mu mění trest smrti na 12 let káznice.

Osvobození a návrat domů

„28.4.1945 přišel den osvobození. Ráno se bachaři neobjevili, a v 10 hodin nastal radostný křik. Přišel ruský voják, otevřel dveře cely a řekl „Východit!“ Celá věznice hučela jako úl. Každý se snažil sehnat něco k jídlu. Na kuchyň a sklady se vrhlo 4000 vyhladovělých vězňů všech možných evropských ná-

rodů. 700 bachařů prý uteklo i s rodinami před sovětskými vojáky. Utíkal jsem s jedním Belgičanem, dvěma Čechy z Plzně a Mladé Boleslavi a Jihoslovanem směr Berlín. Nad Berlínem v noci nepřetržitě vybuchovaly světlé rakety a ve dne jsme slyšeli hukot děl. Civilisté utíkali před Sověty, silnice byla po obou stranách lemovaná převrácenými auty, povozy, dvoukoláky, vozíky, dětskými kočárky, motocykly, jízdními koly, kusy nábytku, matracemi, peřinami, obrazy, běhouny, hračkami, občas jsme uviděli i uhynulého koně. 4.května jsme byli v centru Berlína, který byl v troskách. Ulice neexistovaly, přelézali jsme sutiny domů i znetvořené mrtvoly německých vojáků, obcházeli jsme krátery od bomb. Nepotkali jsme živého člověka. Čtvereční kilometry Berlína byla jediná zřícenina a pod ní desetitisíce mrtvol obyvatel města ... Cestovali jsme podle hlavní silnice směrem k čsl. hranicím, denně 30-40 km. Po 14 dnech putování jsme uviděli naše pohraniční hory.

Tak se přece šťastně dostaneme domů! Následující den jsme došli na státní hranici. Když jsme uviděli naši vlajku, byli jsme dojati k slzám. A nikdo z nás se za slzy nestyděl. Dojeli jsme až do Lysé nad Labem, kde jsme se rozloučili. My Češi jsme každý spěchal domů, Belgičan a Jugoslávce jeli do Prahy a pak se uvidí. Peníze jsem neměl, ale průvodčí po tom co jsem mu vysvětlil, jak na tom jsem, je po mně nepožadoval. Nějaký železničář mě poznal a telefonoval do Kyšperka, že se vrátím. Přišlo mě uvítat na nádraží několik set lidí. Byl jsem přivítáním překvapen. Z rodiny přišel jen bratr Jarka a sestra Františka. Sestra byla v černém. „Proč jsi v černém?“ ptám se. Rozplakala se: „Pepka Němci zastřelili před týdnem.“ Po chvíli jsem se dozvěděl, že manželka mi zemřela už v prosinci 1943, ale nechtěli mi to napsat. Oba rodiče byli vážně nemocní, otec i duševně. Takový byl můj návrat domů z nacistického vězení 16.5.1945.“ /M

SLUŠNOST A NESLUŠNOST

V Litoměřicích bydlela ve vyhnanství šlechtična slečna Lobkovicová, už starší dáma. Její synovec, František Lobkovic, tehdy seminarista (dnes biskup), jednou opět zvonil u jejího bytčku. Když se před dveřmi představil, slyšel: „Nemohu Vás přijmout, nebyl jste ohlášen.“ My, seminaristé jsme se tomu trochu smáli. František ne, byl slušně vychován.

I při telefonování se ptáme: „Neruším? Mohu s vámi mluvit?“ /v

Nesuď nádobu, ale zkoumej obsah! Jsou nové nádoby naplněné starým vínem a staré nádoby, v nichž není ani nové víno.

rabi Meir

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

pátek 15.6. **Slavnost Nejsv. Srdce Ježíšova**

19 h. Letohrad

sobota 16.6. 19 h. Mistrovice

neděle 17.6. 11. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Ez 17,22-24

8.45 h. Lukavice Ž 92

10.30 h. Orlice 2 Kor 5,6-10

Mk 4,26-34

sobota 23.6. 19 h. Lukavice

neděle 24.6. Slav. Naroz. sv. Jana Baptisty

7.15 h. Letohrad Iz 49,1-6 Ž 139

8.45 h. Mistrovice - poutní slavnost

10.15 h. Orlice Sk 13,22-26

Lk 1,57-66.80

pátek 29.6. **Slavnost sv. Petra a Pavla**

19 h. Orlice

sobota 30.7. 19 h. Mistrovice

neděle 1.7. 13. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Mdr 1,13-15;2,23-24

8.45 h. Lukavice Ž 30

10.15 h. Orlice 2 Kor 8,7-15

Mk 5,21-43

čtvrtek 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje

sobota 7.7. 19 h. Lukavice

neděle 8.7. 14. v mezidobí

7.15 h. Letohrad Ez 2,2-5

8.45 h. Mistrovice Ž 123

10.15 h. Orlice 2 Kor 12,7-10

Mk 6,1-6

Ivana Jindrová

Foto: Ivana Jindrová

DOJDE K OMEZENÍ HAZARDU NA ÚZEMÍ ÚSTÍ N.O.?

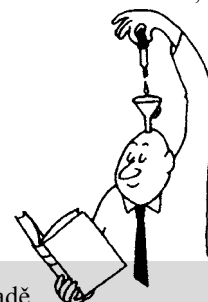
Na základě „Zprávy o bezpečnostní situaci za rok 2011 v rámci teritoria města Ústí nad Orlicí“, kterou Rada města vzala na svém 53. zasedání na vědomí, začala rada reálně diskutovat o možnosti úplného zákazu hazardu na území našeho města.

U této problematiky je nutné zvážit, zda finanční přínosy z hazardu jsou pro nás natolik důležité, jako je aspekt společenský. Aktuální postoj RM je nakloněn k názoru, že tomu tak není, tedy je na straně jeho zákazu. Stejně tak, jak se tomu stalo v nedávné době například ve Vysokém Mýtě.

Zapotřebí je zdůraznit tzv. legislativní dobu, kterou by město muselo vydržet, než by byl hazard skutečně zrušen.

Pokud dojde k dalšímu vývoji v této problematice, ihned Vás o něm budeme informovat.

SNK Ousťáci

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741